

Životni uvjeti Roma: nekvalitetni uvjeti stanovanja i zdravlje

Kratki pregled

Uvod

Životni standard Roma znatno je niži od standarda ostalog stanovništva. Često žive u stambenim prostorima niske kvalitete, smještenim u izoliranim područjima i bez osnovnih životnih uvjeta. Život u nekvalitetnim uvjetima stanovanja negativno djeluje i na zdravlje Roma, povećavajući rizik od invalidnosti, kroničnih oboljenja i pretilosti. Prenapućenost je povezana sa zdravstvenim i psihološkim problemima, tuberkulozom, infekcijama dišnog sustava, povećanim rizikom od požara i kućnih nezgoda. Život u neprikladnim uvjetima stanovanja također negativno djeluje na zdravlje i osjećaj sigurnosti te povećava rizik od kućnih nezgoda.

Agencija Eurofound pregledala je literaturu i obavila sekundarnu analizu podataka dobivenih istraživanjima kako bi stekla uvid u uvjete stanovanja i zdravstveno stanje Roma te međusobnu povezanost tih dviju domena. Podaci korišteni za analizu preuzeti su iz Programa Ujedinjenih naroda za razvitak (UNDP), istraživanja o manjinama i diskriminaciji na području Europske unije (EU MIDIS) te istraživanja EU-a o zdravlju Roma.

Politički kontekst

Trenutačno je povećana potražnja za podacima o životnim uvjetima Roma na europskoj razini. Interes za informacijama o Romima djelomično je povezan s deložacijama Roma u Francuskoj i Italiji i njihovom repatrijacijom u Rumunjsku i Bugarsku 2010. godine. U svojoj rezoluciji iz ožujka 2010. godine Europski parlament pozvao je Komisiju na usvajanje strategije EU-a o uključivanju Roma te je istaknuo važnost razvitka nadzornih pokazatelja, kao i zahtjev za proširenjem laekenskih pokazatelja na najmanje statističke i administrativne cjeline.

Zahtjevi za daljnjim podacima dio su i Okvira EU-a za nacionalne strategije integracije Roma, koji uključuje ciljeve kao što su pristup školovanju, zapošljavanju, zdravstvenoj zaštiti i stambenim rješenjima, a koji se moraju bazirati na „općim, usporedivim i pouzdanim pokazateljima“. Također se zahtijeva identifikacija ugroženih mikroregija ili segregiranih naselja te korištenje učinkovitih nadzornih postupaka radi procjene politika za integraciju Roma.

Međutim, prikupljanje podataka o životnim uvjetima etničkih skupina nije lak posao s obzirom na to da su podaci iz popisa stanovništva često zastarjeli ili nisu raščlanjeni prema etničkoj pripadnosti. Što se tiče istraživanja veličina uzorka nerijetko otežava prikupljanje veće količine informacija o malim skupinama stanovništva, dok u ciljanim istraživanjima njihovu situaciju nije moguće usporediti s ostatkom stanovništva.

Ključna saznanja

Pristup sanitarnim čvorovima

Jedan od najvećih problema s kojima se suočavaju Romi u području stanovanja manjak je pristupa suvremenim sanitarnim čvorovima (kao što su WC, kada ili tuš unutar stambenog objekta). U prosjeku 62% Roma nije imalo pristup suvremenim sanitarnim čvorovima u usporedbi s 31% većinskog stanovništva nastanjenog u izoliranim područjima. U relativnom smislu, čini se da su Romi u Bugarskoj ugroženiji od većinske populacije nastanjene u njihovoj neposrednoj blizini. Na primjer, za njih je bila tri puta viša vjerojatnost da neće imati pristup suvremenim sanitarnim čvorovima, a da će živjeti u nekvalitetnim uvjetima stanovanja, primjerice u barakama i drugim zapuštenim objektima, vjerojatnost je bila gotovo osam puta viša.

Prenapučenost

Velik problem predstavlja i visok stupanj prenapučenosti, osobito nakon preseljenja zbog prisilnih deložacija. Situacija se čini najozbiljnijom u Slovačkoj i Mađarskoj, gdje u prosjeku po prostoriji prebivaju dvije osobe romske nacionalnosti. Prenapučenost je povezana s raznim zdravstvenim problemima i povećava rizik od požara i kućnih nezgoda.

Segregacija u gradovima

Većina Roma koji žive u gradovima uglavnom je nastanjena u izoliranim dijelovima. Segregacija kao strategija suočavanja oslanja se na korištenje komunalnih veza i mreža kako bi se nadoknadio nedostatak pružanja osnovnih uvjeta. Međutim, i kao strategija suočavanja s problemima segregacija je ipak ad hoc rješenje budući da se izolacijom i koncentracijom povećava ugroženost osjetljivih skupina. Segregacija Rome lišava pristupa zdravstvenoj zaštiti, zapošljavanju i školovanju te kontakta s ostatkom društva.

Utjecaj kvalitete stanovanja na zdravlje

Kvaliteta uvjeta stanovanja u spomenutim izoliranim područjima često je jako niska. Analiza podataka pokazuje da su Romi koji žive u nekvalitetnim uvjetima stanovanja, prema njihovoj procjeni, podložniji pogoršanju vlastita općeg zdravlja i mentalnim bolestima. Romi u nekvalitetnim uvjetima stanovanja također su izloženi riziku od kućnih nezgoda i problemima s drogom.

Manjak prikladnih uvjeta stanovanja također može utjecati na zdravlje zato što može poslužiti kao izgovor za diskriminaciju u sustavu zdravstvene skrbi. Na primjer, putnici u Ujedinjenom Kraljevstvu često imaju ograničen pristup zdravstvenoj skrbi jer liječnici ponekad odbijaju registrirati pacijente bez stalne adrese.

Političke smjernice

- Stambene inicijative općenito ne bi trebale pojačavati segregaciju i, što je još važnije, ne bi trebale pojačavati izolaciju osjetljivih skupina. Strategije usmjerene protiv oskudice trebale bi uključiti i druge osjetljive skupine koje žive u interesnom području.

- Povećanje raspoloživosti i dostupnosti prikladnih socijalnih stambenih rješenja moglo bi se iskoristiti kao moćno političko sredstvo za poboljšanje životnih uvjeta osjetljivih skupina, osobito u centralnim i istočnoeuropskim državama s visokim udjelom Roma u populaciji.
- Ograničena vidljivost manjih područja može utjecati na usmjeravanje i raspodjelu sredstava. Od 2003. godine više se službeno ne prate manje razine teritorijalnih cjelina EU-a (LAU 1 i 2) te je stoga otežana analiza manjih teritorijalnih cjelina poput romskih naselja. Jedno od mogućih rješenja bilo bi usklađivanje pokazatelja prisutnih i u istraživanjima i u popisima stanovništva.
- Važno je dati prednost akcijama kojima se poboljšavaju nekvalitetni uvjeti stanovanja usko povezani s lošim zdravstvenim stanjem. Potrebno je provesti daljnja istraživanja kako bi se otkrio stupanj međusobne povezanosti uvjeta stanovanja i zdravstvenog stanja Roma.
- Potrebno je pružiti veću podršku zdravstvenim djelatnicima romske nacionalnosti, čije je djelovanje od posebne važnosti s obzirom na manjak zdravstvene skrbi u romskim naseljima, na diskriminaciju s kojom se Romi susreću tijekom liječenja, na njihov odnos prema zdravlju i na specifičnu epidemiologiju koja se kod njih razvija. Primjena mobilnih zdravstvenih timova omogućila bi ekonomično i kratkoročno rješenje, dovodeći prijeko potrebnu zdravstvenu skrb u posebno izolirane i ugrožene romske zajednice.
- Procesi deložacije mogu uzrokovati ubrzano pogoršanje stambenih uvjeta romskih skupina. Potrebno je donijeti smjernice i pravilnike kako bi se izbjegle takve posljedice.
- Jedan od najvažnijih preduvjeta za provedbu programa koji se odnose na romsko stanovništvo raspolaganje je odgovarajućim podacima. Kratkoročno gledajući, važno je poboljšavati i primjenjivati specijalizirana ciljana istraživanja kojima bi se zabilježila temeljna situacija i pratile promjene.

Daljnje informacije

Izvešće *Životni uvjeti Roma: nekvalitetni stambeni uvjeti i zdravlje* dostupno je na web-stranici <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1202.htm>

Za sve ostale informacije molimo Vas da se obratite Danielu Molinuevu, voditelju istraživanja, na e-mail adresu dmo@eurofound.europa.eu